

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 10/18

Luksemburg, 6 lutego 2018 r.

Wyrok w sprawie C-359/16
Ömer Altun i in.

**W przypadku oszustwa sądy krajowe mogą nie uwzględnić stosowania
zaświadczenia zabezpieczenia społecznego pracowników delegowanych w Unii
Europejskiej**

*Ma to miejsce w sytuacji, gdy instytucja wydająca zaniecha ponownego rozpatrzenia
zaświadczenia w rozsądnym terminie w świetle przedstawionych jej dowodów na oszustwo*

W ramach kontroli zatrudnienia personelu przedsiębiorstwa belgijskiego prowadzącego działalność w sektorze budowlanym w Belgii, belgijskie służby inspekcji pracy wykazały, że przedsiębiorstwo to praktycznie nie zatrudniało personelu, lecz podzlecało wszystkie prace fizyczne przedsiębiorstwom bułgarskim, które delegowały pracowników do Belgii. Zatrudnienia tych pracowników nie zgłoszono instytucji belgijskiej odpowiedzialnej za pobór składek na ubezpieczenie społeczne, ponieważ posiadali oni wydane przez właściwą instytucję bułgarską zaświadczenia E 101 lub A 1, poświadczające ich ubezpieczenie w bułgarskim systemie zabezpieczenia społecznego¹.

W dochodzeniu przeprowadzonym w Bułgarii w ramach wystosowanego przez belgijskiego sędziego śledczego wniosku o pomoc sądową ustalono, że te bułgarskie przedsiębiorstwa nie prowadziły żadnej znaczącej działalności w Bułgarii. Władze belgijskie zwróciły się wobec tego do właściwej instytucji bułgarskiej z zawierającym uzasadnienie wnioskiem o ponowne rozpatrzenie lub wycofanie omawianych zaświadczeń. W odpowiedzi instytucja ta przekazała zestawienie zaświadczeń, nie uwzględniając okoliczności faktycznych stwierdzonych i ustalonych przez władze belgijskie.

Organy belgijskie wszczęły następnie postępowanie karne przeciwko kierownictwu przedsiębiorstwa belgijskiego. Wyrokiem z dnia 10 września 2015 r. hof van beroep Antwerpen (sąd apelacyjny w Antwerpii, Belgia) skazał zainteresowanych. Chociaż sąd ten ustalił, że zaświadczenia zostały wydane każdemu z pracowników delegowanych, to stwierdził, że nie był jednak związany tą okolicznością, ponieważ zaświadczenia zostały uzyskane w sposób noszący znamiona oszustwa.

Hof van Cassatie (sąd kasacyjny, Belgia), rozpatrujący sprawę, postanowił zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym. Zmierza on do ustalenia, czy sądy przyjmującego państwa członkowskiego mogą stwierdzić nieważność lub nie uwzględnić zaświadczenia E 101 w sytuacji, gdy poddane ich ocenie okoliczności pozwalają im stwierdzić, że omawiane zaświadczenie zostało uzyskane lub powołano się na nie w sposób noszący znamiona oszustwa.

W dzisiejszym wyroku Trybunał przypomniał swoje orzecznictwo², zgodnie z którym zasada lojalnej współpracy nakazuje instytucji wydającej przeprowadzenie prawidłowej oceny istotnych faktów i zapewnienie prawdziwości danych zawartych w zaświadczeniu. Zasada ta oznacza

¹ Zaświadczenie E 101 odpowiada standardowemu formularzowi opracowanemu przez Komisję Administracyjną ds. Zabezpieczenia Społecznego Pracowników Migrujących, ustanowioną przy Komisji Europejskiej. Począwszy od dnia 1 maja 2010 r. zaświadczenie E 101 stało się dokumentem przenośnym A1, zgodnie z rozporządzeniami Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1) i nr 987/2009 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz.U. 2009, L 284, s. 1).

² Wyroki: z dnia 26 stycznia 2006 r., Herboloch Kiere, [C-2/05](#); z dnia 27 kwietnia 2017 r., A-Rosa Flussschiff, [C-620/15](#).

również zasadę wzajemnego zaufania: zaświadczenie stwarza domniemanie prawidłowości ubezpieczenia a więc wiąże zasadniczo właściwą instytucję przyjmującego państwa członkowskiego. Tym samym, tak długo jak zaświadczenie nie zostaje wycofane lub uznane za nieważne, właściwa instytucja przyjmującego państwa członkowskiego powinna uwzględniać okoliczność, że pracownik podlega już ustawodawstwu zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę przedsiębiorstwo go zatrudniające, i instytucja ta nie może w rezultacie poddać tego pracownika własnemu systemowi zabezpieczenia społecznego.

Z zasady lojalnej współpracy wynika jednak również, że każda instytucja państwa członkowskiego powinna dokonać starannego rozpatrzenia zastosowania własnego systemu zabezpieczenia społecznego. W rezultacie do właściwej instytucji państwa członkowskiego, która wydała zaświadczenie, należy rozważenie zasadności tego wydania, a w stosownym przypadku wycofanie tego zaświadczenia, jeśli właściwa instytucja przyjmującego państwa członkowskiego wyraża wątpliwości co do prawdziwości okoliczności leżących u podstaw tego zaświadczenia.

Trybunał przypomniawszy, że w tym kontekście konieczne jest postępowanie zgodnie z procedurą, jaką należy stosować w celu rozwiązania ewentualnych rozbieżności pomiędzy instytucjami zainteresowanych państw członkowskich dotyczących ważności lub prawdziwości zaświadczenia (w szczególności zwrócić się do komisji administracyjnej).

Jednakże takie ustalenia nie mogą prowadzić do sytuacji, w której podmioty prawa mogłyby powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub stanowiący nadużycie. Stanowi to ogólną zasadę prawa Unii.

Tym samym, jeżeli instytucja wydająca zaświadczenie zaniecha ponownego rozpatrzenia w rozsądnym terminie, na dowody oszustwa należy móc powołać się w ramach postępowania sądowego zmierzającego do uzyskania orzeczenia sądu przyjmującego państwa członkowskiego o nieuwzględnieniu zaświadczeń.

Trybunał podkreślił jednak, że osoby, którym zarzuca się w ramach takiego postępowania delegowanie pracowników na podstawie zaświadczeń uzyskanych w sposób noszący znamiona oszustwa, powinny mieć możliwość obalenia tych zarzutów, z poszanowaniem gwarancji związanych z prawem do rzetelnego procesu.

Trybunał orzekł, że w omawianej sprawie, zważywszy na to, że instytucja belgijska zwróciła się do swojej bułgarskiej odpowiedniczki z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie i wycofanie zaświadczeń w świetle dowodów uzyskanych w toku dochodzenia, które prowadzą do wniosku, że zaświadczenia zostały uzyskane lub powołano się na nie w sposób noszący znamiona oszustwa, a instytucja bułgarska nie uwzględniła tych dowodów, **sąd krajowy może nie uwzględnić tych zaświadczeń**. Do sądu krajowego należy też ustalenie, czy osoby podejrzane o delegowanie pracowników na podstawie takich zaświadczeń, które zostały uzyskane w sposób noszący znamiona oszustwa, mogą zostać pociągnięte do odpowiedzialności na podstawie obowiązujących przepisów prawa krajowego.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106